

na vrata, do pozne noči, ko že zadnje zvezde zaspano pomežikujejo na nebu in trdni pivec išče k domu težko pot; vmes še živa ulica, tržni dan in vino ter prepir, pretep, obrekovanje, razmatranje o ljubezni starih skrivnostih in zopet vino. — Slavonija ima v Velikanoviču svojega pesnika, „Kolo“ pa je dobilo s njegovimi idilami lep prinos. — Mladi Niko Andrijašević meni, če smemo sklepati iz njegove „Pribe zlatokrile“, ki jo objavlja v letošnjem „Kolu“, da je novela zanimiva in dobra, ako sloni na kar najbolj bizarni psihologiji. Ni sicer on sam, ki psihologije ne studira na sebi in bližnjem, temveč jo dela za pisalnikom in ki natika kmetu cilinder na glavo, da more potem s prstom pokazati za njim, a zato tudi ni sam, ki si ga je narava in čista umetnost izbrala za maščevavca: z grehi oznanjajo njeno čast in slavo. Značaj Bosiljke, glavne osebe v noveli, je zlagan, njena romantična ljubezen za jezero bolj smešna kot resnična, zapletek zgodbe sam preumetno izmišljen. Boječe moralnosti ni Andrijaševiću nikakor mogoče očitati, pač pa pogrešamo pri njem okusa; človek, ki je na primer sposoben zapisati v črtici, kot je „Priba zlatokrila“, učeno besedo „verski histerizem“, dokazuje, da niti sam nima enotnega vtiska od svojega dela. — Andrijaševićev jezik je lep in umerjen; ta dar dolguje pisatelj svoji miloglasni domovini. — Josip Kosor je že napisal boljše stvari, kot je njegov „Smušič“ v tej zbirki. To je ena izmed tistih „povesti“, pri katerih po prvih dveh straneh vemo, kaj bo na zadnji. Kmet Smušič postane vaški načelnik (župan) in se pogospodi; nosi škripave črevlje in popiva, gospodarstvo mu pa propada, dokler ne pride slednjič na nič; Smušič izgubi čast in se ponudi za občinskega stražnika. — Fabula uči mnogo, kot je videti, a bi bila tudi zelo dolgočasna, ako bi natančno opazovana in izborna zadeta karakteristika slavonskega človeka

včasih ne prekinila banalnega poročila. — „Pjesme“ Josipa Miličiča pričajo o resničnem talentu; dasi jih je samo sedem, kažejo pesnika v vsej moči. Miličiča odlikuje izjemno krepka impresija, neposredno, naravnopreprosto in jasno čuvstvo ter jezik, ki vedno zna povedati, kar hoče. On opeva zamišljeno otožnost, ki pa dobi v ostrih slikah in primerah tako enoten in svetel značaj, da je vse prej kot solzava sentimentalnost. Prva pesem „Na obali morskoj“ je ena izmed tistih, ki človeka reši obupa v povodnji današnjih slabih verzov; dasi ni popolnoma enotno zamišljena, je izraz zrele in mogočne lirike. — Glede leposlovne vrednosti so Miličičeve pesmi v „Kolu“ gotovo najtehtnejše. Slednjič je omeniti še S. Šp. Perišiča pripovedovanje o slapu „Gubavici“, ki ima zelo malo literarne vrednosti, ker se izgublja v ohlapno pripisovanje brez reda in kompozicije ter je zato tudi brez enotnega vtiska. — A. Kuzmanovič je še napisal v Maupassantovem duhu in načinu dogodbico „Strah“, ki je glede pripovedovalne tehnike vredna zanimanja, Izo Lanov pa je objavil drugo zbirko epigramov, ki niso preboleči, ker imajo manj bistroumnosti, kot je epigram zahteva. — To je vse, kar prinaša „Kolo“ leposlovja. Če vpoštevamo, da med drugimi knjigami „Matice Hrvatske“ ni razen Maglajličevih novel originalne beletristike, moramo reči, da je premalo. — Izmed znanstvenih spisov omenjam malo studijo dr. Ilesiča o početkih „Matice Dalmatinske“, Prepeluhovo temotno razpravo o socializmu med Slovenci in Bučarjevo poročilo o Primožu Trubarju. Kerubin Segvič primerja Levstikovega „Martina Krpana“ in Ljubišnega „Kanjoša Macedonoviča“ ter razlaga podobnost med njima s tem, „da je Krpan in Kanjoš naroden motiv, narodna koncepcija, ki sta jo pisatelj našla med narodom in obdelala po svoje“.

Franc Bregar.

To in ono.

Pomladanska razstava v Jakopičevem paviljonu.

Dne 19. marca t. l. je bila otvorjena tretja umetniška razstava v ljubljanskem umetniškem paviljonu. Topot so razstavili slovenski umetniki, poleg njih pa tudi Srbkinja Nadežda Petrovičeva. Prevladuje slikarstvo, skulptura je zastopana le po Zajcu, ki ima skoro same nipp-stvarice, v katerih je Zajec odločno boljši kot v večjih delih. Zastopani so Jakopič z 29 slikami, Jama z 10, Grohar s 7, Žmitek s 46, Šantel Henrika s 4, Šaša Šantel s 7, Vavpotič z 1, Klemenčič z 12, Srečko Magolič star. z 1, Srečko Magolič ml. s 3, Směrekar z 2, Mysz s 6 deli, Nadežda Petrovičeva pa je izločila 35 slik. Razstava v celoti stoji na višjem nivoju kot lanska slov. umet. razstava, zlasti so zanimive Jamove slike, dalje serija Jakopičevih motivov „Križanska cerkev“, ki zahtevajo zase posebne študije, potem Groharjeve stvari, izmed katerih bo „Sejalec“ dosegel gotovo največji uspeh. Žmitek se je pokazal v najrazličnejših tehnikah ter presega Žmitka iz lanske razstave. Nadežda Petrovičeva dela čisto z moško energijo. Kar pa je za slov. občinstvo zlasti zanimivo, je to, da so razstavili slov. umetniki sedaj več slik, s katerimi so dosegli v tujini mnogo priznanja. Tako je imel Jama razstavljeno

sliko št. 37 „Vrt“ v dunajski „Secesiji“, št. 40 „Iz Laksenburga“ v dunajskem „Hagenbundu“, „Most“ pa v Krakovu. Grohar je imel razstavljenega „Sejavca“ v Krakovu, pravtako „Snežni metež“ (tega tudi v Berlinu), Jakopič pa sliko „V gozdu“ v dunajski „Secesiji“. Razstava v splošnem zasluži vse zanimanje. — Prihodnjič priobčimo podrobnejšo oceno.

6009

Koncert „Glasbene Matice“.

Koncert „Gl. Matice“, ki se je vršil dne 9. marca pod vodstvom koncertnega vodja g. M. Hubada, je bil odličen dogodek med Slovenci. Bil je glasen znanilec napredka naše pristinodomače glasbe in budilec k nadaljnjemu napredovanju. Kakor vselej, kadar se je pripravljala Gl. Matica, da proizvaja kako imenitno svetovnoznanano glasbeno delo, tako je tudi ta zadnji koncert povzročil pravcato ljudsko gibanje; a kar je še več vredno: topot so stale v ospredju sporeda izvirne umetne slovenske skladbe, mešani in moški zbori, pred vsemi P. Hugolin Sattnerjeva „Jeftejeva prisega“ za mešani zbor soli in orkester.